

Gitarist Hans Visser introduceert 'reuze Rus' Vladimir Vyssotski

Door Louis Du Moulin

Napoleon, Hitler, iedere buitenlander bijt zich stuk op Rusland, heeft zijn vriendin Irena Filippova nog gewaarschuwd. Maar Hans Visser was al te zeer bevangen door de legendarische volkszanger en topacteur Vladimir Vyssotski om hem nog los te kunnen laten. Dus toert de avontuurlijke gitarist, ooit doorgebroken met Flairck, en zijn 'Friends' deze maanden door het land met een muziektheaterprogramma gewijd aan deze Moskouse vuurbal (1938-1980) die in het westen nogal eens is vergeleken met zowel Jacques Brel als Bob Dylan. Niet al te gemakkelijke kost voor menigeen, maar wel zeer geestverruimend. Temeer daar deze tweetalige hommage getiteld 'With Love From Russia' tegelijkertijd ook veel duidelijk maakt over de huidige situatie in de voormalige Sovjet-Unie. „Wat niet wegneemt dat het toch een ondoorgroendelijke wereld op zich blijft, maar dat maakt het juist weer zo fascinerend,” aldus Hans Visser, die ervan overtuigd is met deze gedurfde productie het pad te effenen voor veel meer aandacht voor de Russische cultuur.

Vyssotski is voor de Utrechtse instrumentalist, bandleider en theatermaker (46) een soort breekijzer. Eerst maar eens de blik op deze in ons land amper opgemerkte grootheid, daarna zal vanzelf de belangstelling voor zijn omgeving en zijn navolgers aanzwellen. „Kun je op wachten, want we hier toch een keer helemaal uitgekeken op al dat Amerikaanse amusement. Al dat Broadway en Las Vegas-gedoe, op een gegeven moment zien de mensen heus wel in dat het in feite allemaal hetzelfde is, alleen de verpakking telkens anders,” meent Visser, die na tien jaar grasduinen in het Amerikaanse muzikale erfgoed hard toe was aan verandering van spijs.

Met 'Rusland' kwam hij in eerste instantie in aanraking door in te gaan op de uitnodiging om een album van een Georgisch koor te produceren. Twee werkbezoeken aan Moskou en Tbilisi deden vervolgens de rest. Ter plekke raakte Visser per minuut meer geboeid door 'die totaal andere wereld', waarin hij

al spoedig op een merkwaardig herkenningspunt stuitte: „Jarenlang heb ik me verdiept in de muziek van de zwarten in Amerika. Kom je daarna in Rusland, dan constateer je totaal onverwacht zoveel overeenkomsten. Die lui daar hebben evenzeer de blues als die aan de oevers van de Mississippi ooit hadden. Het zijn echt de blanke negers van Europa. En toch ook weer niet helemaal, want er zit bij hen wel degelijk ook nog dat Aziatische element in, al zie je dat dus niet aan ze. Plus er is er nog een andere intrigerende factor: die hele muziekcultuur gaat veel verder terug dan de onze hier in West-Europa. Maar samengevat kun je toch spreken van een eigen vorm van blues, die overal doorklinkt en is veroorzaakt door het mislukken van het communisme.”

Slecht daglicht

In die stortvloed van nieuwe indrukken bleef een naam telkens weer voorbijkomen: Vladimir Vyssotsky, die ofschoon allang overleden nog altijd alle Russen aan zich leek te binden. „Ik zou geen andere artiest kunnen noemen die zo'n populariteit heeft gekend als hij,” bekent Visser. „Vyssotski was van de arbeiders, van de studenten, van de oorlogsveteranen, maar toch ook een beetje van de partij, hoewel hij daar heel wat mee te stellen had. Ze hebben hem verschrikkelijk dwars gezeten omdat hij het regime in een slecht daglicht plaatste en toch durfde ze hem niet aan te pakken vanwege juist zijn enorme populariteit. Hij van zijn kant bleef daartegen vechten, steeds vanuit een andere hoek. Als een werkpaard bleef hij zijn kop maar stoten tegen allerlei maatschappelijke misstanden, omdat hij niets anders kon dan zijn hart uitstorten. Ten tijde van Chroetsjow heeft mij misschien even kunnen denken dat het begin van de glasnost en de perestroika er was, maar die hoop werd nog voor diens afzetting alweer knalhard de grond ingeboord.”

Wat de 'reuze-Rus' Vyssotski een extra dimensie gaf was zijn 'lat-huwelijk' gedurende tien jaar met de Franse actrice Marina Vlady. „Ook dankzij haar lieten de hoge heren in het Kremlin hem met rust. Zij, zelf kind van Russische ouders en in Frankrijk een vooraanstaand communiste, werkte af en toe in Moskou en dan waren ze dus samen. Maar omdat Vyssotski alcoholist was en daarnaast nog veel bedenkelijker drugs gebruikte, ging dat nooit lang goed en dan lichtte zij maar weer haar ankertje,” weet Visser. „Vlady introduceerde hem op haar beurt in de Parijse scene, waar iedereen prompt voor hem viel en ze nam hem mee naar Amerika. Hij had dus gewoon in het westen kunnen blijven, maar wilde nooit zijn vaderland voorgoed verlaten. Daar word ik begrepen, daar moet ik zijn, was nu eenmaal zijn credo.”

Kamikaze

Voor iedereen meer dan de protestzanger met de roestige stem, als acteur gevierd om z'n vertolkingen van Hamlet en Don Juan bij het Tagankatheater, maar zo'n kamikaze-achtige leefwijze erop nahoudend dat een snelle opbranding onvermijdelijk was. „Vyssotski

moet ongelooflijk sterk zijn geweest, als je de verhalen over z'n roesmiddelengebruik, z'n hooguit vier uur slaap per nacht, z'n productie van minstens 600 liedjes, z'n bijna dagelijkse optredens en repetities mag geloven. In die zin heeft hij meer van Brel, die ook dat destructieve in zich had, dan van Dylan, die toch altijd 'cool' is gebleven. Vyssotski was dat nooit. Die had net als Brel als die zong het schuim op zijn lippen. Hij heeft ook diverse malen keelbloedingen gekregen, omdat hij fysiek zo verschrikkelijk tekeer ging. Daarom dat zijn lichaam op z'n 42-ste helemaal op was.”

Ga er maar eens aanstaan om een dergelijk leven en werk in de Nederlandse theaters te introduceren. „Ik heb daar anderhalf jaar langer over gedaan dan ik had gedacht, maar dan ook wel de perfecte vorm gevonden, al zeg ik het zelf. Vyssotski alleen in het Russisch, dat kan natuurlijk niet, dus is er een tweetalige voorstelling ontstaan,” verduidelijkt Hans Visser. „Zijn liedjes worden gezongen door de Nederlandse Vyssotski ofwel Herman Pouderooyen, bekend geworden als winnaar van het Utrechtse Smartlappenfestival. Tegenover hem staat Diana Coolen, die ik voor mezelf bij het RO Theater heb ontdekt en zij speelt de rol van Marina Vlady, deels op teksten uit haar autobiografie waarin haar huwelijk met Vyssotski breed wordt uitgemeten. Daartussen fungeren m'n vriendin Irena en ik dan als orkestbak, zij op accordeon en ik gitaar. Het is dus muziektheater op z'n intiemst, maar het blijkt te werken. Er is weliswaar nog niet veel over geschreven, maar dat ligt eerder aan mij dan aan de media. Ten eerste ben ik heel slecht in het pushen van mezelf. Ten tweede weet ik zeker dat die belangstelling er heus wel komt. Ik zie het nog wel eens komen tot een hele musical over Vyssotski gebaseerd op dit programma, gewoon omdat alle ingrediënten daarvoor ruimschoots aanwezig zijn.”

'With Love From Russia' van Hans Visser & Friends. Met Hans Visser (gitaar en bas), Irena Filippova (accordeon, zang), Herman Pouderooyen (zang, gitaar), Diana Coolen (vertelster). Onder meer in Gouda (Goudse Schouwburg, 28/2) Brielle (Theater De Goote 30/3) en Capelle a/d IJssel (Isala Theater 7/4).